

Drumul spre performanță

Începuturi

Pe șoseaua de la Oradea spre Deva, la 8 km după ce lași în urmă municipiul Beiuș, în intersecția din localitatea Sudrigiu, pe partea stângă se deschide un drum spre Peștera Urșilor, iar în partea dreaptă, drumul asfaltat care duce în localitatea, centru de comună, Lazuri de Beiuș. Aici m-am născut, într-o călduroasă zi de 02 august 1953, într-o familie cu patru copii, trei fete și eu, mezinul, cunoscut în sat cu numele de Sandru Fani lui Lupuț, părinții fiindu-mi Ștefan-Fane și Floare.

Țara Beiușului, una dintre cele mai frumoase depresiuni, este înconjurată de minunate obiective turistice cunoscute atât în țară cât și peste hotare: Stâna de Vale cu renumitul Izvor al Minunilor, Peștera Urșilor, Băile Felix cu binecuvântatele sale izvoare de ape termale, Peștera Meziad, Complexul Padiș, Mănăstirea Izbuc bine cunoscută pentru izvorul în care curge o apă tămăduitoare numai în ziua de Sântămărie Mare (15 august) și, nu în ultimul rând, Arieșeni, locul de unde începe „țara moșilor”, renumit în zilele de azi pentru turismul montan și pârtiile de schi. La 2 km de comuna Lazuri de Beiuș se află și Fabrica European Drinks, una din cele mai mari companii de băuturi răcoritoare, ape minerale, conserve variate, băuturi spirtoase și bere din România și din Europa.

Această companie, care beneficiază de una din cele mai valoroase surse de apă minerală din lume, captată din Izvorul Minunilor de la Stâna de Vale, a fost înființată de frații gemeni Ioan și Viorel Micula în anul 1993 și a ajuns la 11.000 de angajați și peste 3.800 de autovehicule. Comuna Lazuri de Beiuș este formată din patru sate: Lazuri de Beiuș, Hinchiriș, Cusuiș și Băleni și are aproximativ 600 de case și 1.800 de suflete. Este așezată la aproape 2 km de șoseaua Oradea - Deva, între Beiuș și Ștei, în mănoasa luncă a Crișului Negru, într-un peisaj mirific, binecuvântat de Dumnezeu cu câmpie pentru cultivarea cerealelor, dar și cu păduri și dealuri pline cu pomi fructiferi și viță de vie. Satul este împărțit în două: „josanii”, care sunt aproape de apa Crișului Negru și „susanii”, înspre dealuri și aproape de păduri. Aceste specificități de relief au făcut ca jocurile și preocupările tinerilor din sat, încă de când sunt mici, să fie diferite. Josanii, mergând mai des la scăldat, erau mai buni înotători și pescari, iar susanii, cutreierând toată ziua pădurile și dealurile, erau mai buni cunoscători ai pădurilor, în alegerea bureților comestibili, dovedeau mai multă abilitate la săniuș și agerime, când mergeam la furat de cireșe orădane în luna mai. Mergeam și eu la pescuit, dar de fiecare dată prindeam pești foarte ciudați, aveau capul foarte apropiat de coadă...

Comuna este înconjurată de două lanțuri de munți, ai Bihorului și Munții Codru Moma, fiind aidoma descrierii Ardealului făcută de marele nostru istoric Nicolae Bălcescu în opera sa care mi-a însuflețit adolescența și tinerețea „Românii supt Mihai Voievod Viteazul”.

Casele din comună, ca de altfel în tot Bihorul, sunt lipite unele de altele și au curțile închise, au două camere la stradă, foarte rar folosite, și în prelungirea lor se găsesc bucătăria, anexele și

șura care închide curtea. Gospodăriile sunt mici cetății, fiindcă dacă se încuie căputul (poarta) de la uliță și căputul de la șură, n-ai pe unde să intri în curte, decât pe sus cu elicopterul. Dar așa cum sunt de închise casele, așa de deschiși și prietenoși sunt oamenii acelor locuri. Locuitorii comunei Lazuri de Beiuș sunt harnici, de o mare cumsecădenie și deosebit de ospitalieri. Sunt gata oricând să deschidă ușa casei și să pună pe masă un pahar cu palincă și ceva din preparatele lor; femeile sunt recunoscute a fi printre cele mai pricepute gospodine din Bihor, mai ales în delicata artă gastronomică a preparării de plăcinte și de prăjituri. Primii mei ani din viață, grădinița, școala primară și școala generală le-am urmat în comuna mea natală. Mergeam la școală cu o trăistuță de cânepă, în care țineam caietele, cărțile și strâjeaua (felia) de pită unsă cu unsoare (untură) sau cu liptar (magiun de prune), pe care o mâncam în pauza mare. Doamne, și ce bune mai erau!

Orizonturi militare pentru mine

Când eram în clasa a VI-a, un vecin de-al nostru, Ioane Flori, era elev în clasa a X-a la liceul militar, fiind primul băiat din zonă care reușise la o astfel de instituție militară de învățământ. În vacanța de iarnă, când se plimba pe ulița satului, îmbrăcat în uniforma militară, mulți oameni, dar mai ales noi, copiii, ne uitam cu admirație la el. Într-o zi, tata văzându-l pe geam, mi-a zis: „Uite, așa aș vrea să te văd și pe tine, în hainele acelea frumoase!” „Lasă tată, că o să mă vezi!” i-am răspuns eu și mă și gândeam cum să fac să-i îndeplinesc dorința cât mai repede.

Zis și făcut! M-am dus la vecinul Ioane, i-am zis că tata vrea să mă vadă îmbrăcat în hainele lui militare și l-am rugat să mi le dea ca să le iau pe mine și să mă înfățișez așa în fața părinților. Ioane a râs de ideea mea, mi-a explicat că hainele-s mari de mine, că portul ilegal de uniformă militară se pedepsește, dar m-a sfătuit să învăț bine ca să dau examen și să intru, întâi la liceul teoretic și după doi ani de liceu pot să dau examen la liceul militar. În concluzie, n-am putut să-mi pun acest plan în acțiune, să îmbrac hainele lui ca să-i arăt tatălui meu ce repede i-am îndeplinit dorința, dar gândul îmi era mereu acolo, la acea uniformă. Au trecut anii, și când eram în clasa a VIII-a, în luna decembrie, am avut o discuție între părinții mei:

- Măi Floare, m-am întâlnit azi cu profesorul de armetică, Știola Aurel, ăla de care vorbește lumea că-i aspru cu elevii și că-i pune să învețe, și mi-o zăc că Sandru îi bun la materie asta și că ar fi păcat să nu-l dăm la liceu. Da' cum să-l dăm, că noi n-avem bani de internat și di alti spesă (cheltuieli) care trabă pentru un prunc la liceu. Pă Marioara, care-i cu 15 ani mai mare ca el, o luat-o soră-me la Oradea, și o făcut acolo liceu. Pă Catalina, care-i cu 13 ani mai mare ca el, batăr o învățat foarte bine, după ce o făcut 7 clase, n-am mai putut-o da nicări, că n-am avut bani. Pă Viorca, mai mare cu 7 ani ca pruncu, o luat-o Marioara și o stat la ea până o făcut liceu. S-o plăns Viorica și Marioara că uneori le-o fost greu, că o trebuit să facă și alte munci în casă, da amu au servicii bun și li bine. Da cu pruncu, cu Sandru, ce facem?

- Măi Fani, io zăc să facem ceva, să margă și el la liceu, știi bine cât ne-am dorit să avem un prunc, că până atunci am avut numai fete. L-am iubit și-l iubesc ca pă ochii din cap și aș vre să nu să chinui, ca noi, cu greutăți, cu munca la câmp.

- Și io vreu, măi Floare, să facă liceu, da' n-avem bani. Io zăc să margă la profesională, acolo la internat nu se plătește nimic, și după ce termină, se angajează la uzina Ucrum, de la Ștei, unde-s peste 7.000 de angajați și apoi o să facă liceu la seral și, dacă poate, me și la facultate. O mai făcut așa și alții din sat. Vezi câți oameni lucră acolo din satele astea din jur și nu li greu, fiindcă sunt autobuze care îi duci și aduci de acasă la uzină.

Atunci s-a pecetluit soarta mea; trebuia să mă duc la școala profesională. Înțelegeam și eu situația grea, lipsa banilor, că doar știam de câte ori mă trimiteau părinții la cooperativa (magazinul) din sat, cu ouă în loc de bani, să cumpăr anumite produse. Cred că și găinile au observat lipsa banilor și, biete de ele, ca să ne ajute, se străduiau să facă în fiecare zi câte un ou, astfel că seara adunam 18-20 de ouă din cuiar. Uneori se scremeau să facă și două într-o zi, dar n-au reușit niciodată. Mâncam la ouă de mă mir că n-am făcut hepatită, gălbenare îi ziceam noi.

Sâmbăta, de regulă, femeile din sat tăiau câte un pui sau găină, făceau supă de tăitei, cartofi piure cu mătaș (sos de bulion) și bucățile de pui le frigeau în tigaie. Pulpele și pieptul le dădeau copiilor, părinții mulțumindu-se cu ghiarele și spatele. Noi, copiii, mâncam și aripile, crezând că vom ajunge să zburăm ca păsările. Tot sâmbăta, femeile făceau boți (sarmale) și plăcintă cu brânză. Boții, făcuți din orez sau păsat (porumb măcinat) amestecat cu bucăți mici de slănină, așezați, apoi, în oală peste bucăți de carne afumată, erau puși pe sobă duminica dimineața, în așa fel încât la ora 9, când mergeam la biserică, să fie fierți. În celelalte zile, aproape în fiecare seară beam câte o cană cu lapte. În timp ce mama mulgea vaca, stăteam lângă ea cu ulcica de pământ în mână și așteptam să o umple cu laptele „aburind” și apoi îl beam, neluând ulcica de la gură până nu o goleam.

VA URMA

Notă

Acest articol este fragment din cartea „Ultimul zbor cu soții Ceaușescu”, scrisă de cdor(r) Alexandru Popa, unul din piloții echipajului elicopterului care a transportat trupurile inerte ale soților Ceaușescu de la Târgoviște la București, în data de 25 Decembrie 1989, Ziua Sfântă de Crăciun. Cei interesați, pot afla informații despre această carte la numărul de telefon 0745.114.431.

cdor(r) Alexandru Popa